

Verbonden door vriendschap en dankbaarheid

Foto: The Polish Institute and Sikorski Museum

De geschiedenis van RKSVDriel is nauw verbonden met de geschiedenis van het dorp en de Poolse para's die hier in 1944 streden. Dat is te zien in de clubkleuren en het club logo. Als dank voor de verbondenheid met Driel sponsort de vereniging de restauratie van een tastbaar stukje van deze geschiedenis.

Driel werd strijdtoneel

Ze kwamen die donderdag 21 september 1944 uit de lucht vallen, de militairen van de 1e Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade, volkomen onverwacht voor de bevolking van Driel. Zij landden hier als onderdeel van de geallieerde operatie Market Garden, dat de verovering van de verkeersbrug in Arnhem als doel had.

De aanwezigheid van de Poolse militairen trok vijandig vuur aan. De bevolking werd gedwongen om te evacueren. Bij terugkomst na de oorlog waren een groot deel van de huizen en andere gebouwen zwaar beschadigd of compleet verwoest door de gevechten met de Duitse bezetter.

De foto rechtsboven toont de toenmalige katholieke jongensschool, gelegen aan wat nu de Korte Molenstraat heet. Tijdens de gevechten was hier door de Polen een noodhospitaal ingericht. Een Duitse voltrefter betekende het einde van dit schoolgebouw. Op 26 september was de Slag om Arn-

hem ten einde, en trokken de Polen zich terug uit het dorp in de richting van Nijmegen. Ze verlieten Driel, maar niet met hun hart. Dat wordt zichtbaar en voelbaar in de jaren die volgen en ook nu nog laten de jaarlijkse herdenkingen dat op overtuigende wijze zien. In en rondom het dorp sneuvelden 30 parachutisten. De meesten van hen werden tijdens de Slag door hun kameraden begraven op het kerkhof van de rooms-katholieke kerk. Zij werden in mei 1945, na een korte plechtigheid, herbegraven op het rooms-katholieke kerkhof in Driel. Hun kameraden voorzagen de graven van een wit kruis.

De foto hieronder laat dat zien. Vertegenwoordigers van de bevolking waren er bij. Op de achtergrond is pastoor Poelman zichtbaar, herkenbaar aan zijn witte boord. In 1946 werden alle lichamen overgebracht naar de oorlogsbegraafplaats in Oosterbeek

In totaal zijn tijdens operatie Market Garden 98 militairen van de parachutistenbrigade gesneuveld. In Oosterbeek zijn 79 van hen begraven, 19 gesneuvelden zijn elders in Nederland of België begraven of zijn nooit gevonden.

De Poolse veteranen voelden zich na afloop van de oorlog bezwaard over wat het dorp was aangedaan door hun aanwezigheid in september 1944. Hun worsteling met die gevoelens wordt treffend verwoord in een oorkonde aan de Drielse bevolking. De commandant van de 1e Poolse Onafhankelijke Parachutisten Brigade in februari 1947 schrijft daarin onder meer:

'Wij kenden u niet. Wij vlogen naar een bevolen plaats van gevecht in een vreemd land. Zo vonden wij bij u een hart dat ons het gevoel gaf, dat wij tussen goede mensen terecht kwamen. In deze dagen van zwaar gevecht met de vijand, dat u ruïnes bracht, omgaf ons een gevoel van hulp, zorg en bijstand, alsof wij de naasten van u waren.

Wij gaven u een bitter gevoel van vrijheid dat niet lang duurde. Ofschoon wij niet in staat zijn de diepe wonden te helen, die door ons gevecht, maar niet door ons werden toegebracht. Uw school gaf schuilplaats voor onze gewonde soldaten, daardoor werd zij zwaar vernield. Door de school te vernielen, voor ons, de schuilplaats voor hen die zich niet verdedigen konden, voor u, de plaats van voorbereiding des levens uwer kinderen.'

Foto: The Polish Institute and Sikorski Museum

De veteranen dankbaar

De Poolse militairen waren onder de indruk over de wijze waarop de Drielse bevolking hen na afloop van de oorlog verwelkomde.

Als tastbaar bewijs van hun verbondenheid met Driel zamelden de veteranen in 1947 geld in voor de herbouw van de school die door de oorlogshandelingen was verwoest. Dat initiatief bracht een voor die tijd een enorm bedrag van 6.500 gulden op, vergelijkbaar met 30.000 euro nu. Het geld gebruikte het schoolbestuur om de centrale verwarming in de vernieuwde school te bekostigen.

Ook boden de Poolse veteranen op 19 mei 1947 een glas-in-loodraam aan, als bijdrage aan het herstel van de school. In het raam staat het Poolse paraembleem met adelaar afgebeeld. Het werd geplaatst in de voorgevel van de semipermanente jongensschool, die op 30 mei 1949 in gebruik werd genomen. De gift van de veteranen staat symbool voor hun bijdrage aan de wederopbouw.

De nieuwe Stanislausschool aan de Patrijsstraat werd op 13 november 1958 ingezegend. Het glas-in-loodraam kreeg daar een prominente plaats in de centrale hal. Na de fusie van de katholieke scholen kwam het gebouw in gebruik van het openbaar onderwijs en werd het raam overgebracht naar het parochiecentrum. Een foto van dit raam is te zien aan het slot van dit artikel.

Driel dankbaar

Vanuit de Drielse bevolking, die de Poolse militairen beschouwden als "onze bevrijders" ontstonden ook initiatieven om dankbaarheid aan de veteranen te tonen.

In december 1946 zonden de schoolkinderen uit Driel, geholpen door het Comité Driel-Polen, kerstgroeten aan

alle Poolse parachutisten die vochten in Driel in 1944. (De kerstkaart staat onder aan deze pagina).

Uit dankbaarheid voor de inzet van de Polen werd de Poolse St. Stanislaus gekozen als beschermheilige van de school.

De straat die langs het vernieuwde schoolgebouw werd aangelegd, kreeg de naam van een vroegere Poolse Koning Casimir.

De al eerder genoemde pastoor Poelman speelde een belangrijke rol bij de oprichting op 19 oktober 1945 van de RKSVDriel als zelfstandige sportclub. De voetbalvereniging koos, als eerbetoon aan de Poolse veteranen, voor een tenue met de kleuren van de Poolse vlag: wit en rood. In 1985, bij gelegenheid van haar 40-jarig bestaan, werd een logo toegevoegd, voorstellend een soldaat aan zijn parachute tijdens een sprong; een verwijzing naar de Poolse parachutisten.

^
Logo RKSVDriel, uitgevoerd in rood en wit met parachutist

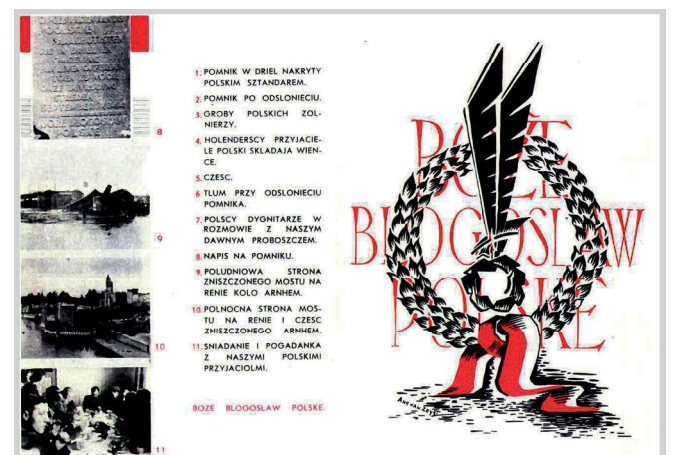
Glas-in-loodraam >

Dit jaar, 2020, bestaat de voetbalvereniging 75 jaar. De vereniging besloot, als waardering voor de steun voor club vanuit de bevolking in al die jaren, de noodzakelijke restauratie van het glas-in-loodraam voor haar rekening te nemen, een blijvend geschenk aan het dorp.

Nu heeft het, na de restauratie, een plaats gekregen achter in de rooms-katholieke kerk in het informatiecentrum als een dankbare herinnering aan de bijdrage van de Poolse militairen aan de vrede.

Rob Snelders, namens

STICHTING DRIEL-POLEN

Związani przyjaźnią i wdzięcznością

Źródło zdjęć: *The Polish Institute i Sikorski Museum*

Historia klubu piłkarskiego RKSV Driel jest ściśle związana z historią miejscowości Driel oraz polskimi spadochroniarzami, którzy walczyli tutaj w 1944 roku. Ilustrują to kolory klubu oraz jego logo. W darze wdzięczności za istnienie wzajemnych relacji klub sponsoruje restaurację namacalnego fragmentu tej historii.

Driel sceną walk

Żołnierze 1 Samodzielnej Brygady Spadochronowej spadli mieszkańcom Driel z nieba – zupełnie nieoczekiwanie – 21 września 1944 roku.

Wylądowali tutaj w ramach alianckiej operacji Market Garden, której celem było zdobycie mostu w Arnhem.

Obecność polskich żołnierzy przyciągnęła ogień wroga. Mieszkańcy zostali zmuszeni do ewakuacji. Po ich powrocie po zakończeniu wojny okazało się, że znaczna część domów i innych budynków została mocno uszkodzona lub uległa całkowitemu zniszczeniu podczas walk z niemieckim okupantem.

Zdjęcie na górze po prawej przedstawia ówczesną katolicką szkołę dla chłopców położoną przy obecnej ulicy Korte Molenstraat.

Podczas walk Polacy założyli w niej szpital. Budynek szkoły został trafiony przez niemiecki pocisk, co oznaczało koniec jej istnienia.

26 września zakończyła się bitwa o Arnhem i Polacy wycofali się z Driel w stronę Nijmegen. Choć sami opuścili miejscowość, to pozostawili w niej swoje serca. Stało się to widoczne i odczuwalne w późniejszych latach i wciąż dowodzą tego obchody rocznicowe.

W Driel i jego okolicach zginęło 30 spadochroniarzy. Większość z nich została pochowana przez kolegów podczas toczącej się bitwy na podwórzu kościoła katolickiego. Po krótkiej uroczystości w maju 1945 roku zostali oni przeniesieni na cmentarz rzymskokatolicki w Driel. Ich koledzy umieścili na grobach białe krzyże.

Pokazuje to poniższe zdjęcie. Na uroczystości obecni byli przedstawiciele mieszkańców Driel. Z tyłu widać księdza Poelmana; można go poznać po białej kolarce.

W 1946 roku wszystkie ciała zostały przeniesione na cmentarz wojskowy w Oosterbeek.

Podczas operacji Market Garden zginęło w sumie 98 żołnierzy z brygady spadochronowej. 79 z nich pochowanych jest w Oosterbeek, a 19 w innych miejscach w Holandii i Belgii lub nie zostało nigdy odnalezionych.

Po wojnie polscy weterani czuli się współodpowiedzialni za los, jaki spotkał Driel z powodu ich obecności we wrześniu 1944 roku.

Ich moralny dylemat doskonale oddają słowa odezwy skierowanej do mieszkańców Driel. Dowódca 1 Samodzielnej Brygady Spadochronowej pisze w niej w lutym 1947 roku między innymi:

„Nie znaliśmy Was. Lecieliśmy tak, jak idzie każdy żołnierz na wyznaczony rozkazem w obcej mu ziemi post-runek walki [...]. Znaleźliśmy u Was serce. Otoczyła nas w dniach ciężkiego zmagania z wrogiem troska, pomoc i ofiarność [...]. Zostawiliśmy Wam gorzki smak wolności, która się nie ostała, naprędcie kopane groby i długo dymiące zgliszcza.

Wracając ku Wam często serdecznym wspomnieniem, pragnęliśmy przyczynić się do zabliznienia ran, jakie przez naszą walkę, acz nie przez nas, zostały zadane.

Szkoła Wasza dawała osłonę naszym rannym. Ucierpiała [...]. Uderzając w nią, [wróg] zniszczył nam schronienie – Wam miejsce, gdzie sposobić się miały do życia, bezbronne jeszcze istoty, dzieci Wasze.”

Źródło zdjęć: *The Polish Institute i Sikorski Museum*

Wdzięczni weterani

Polscy weterani byli pod wrażeniem tego, w jaki sposób mieszkańcy Driel przyjęli ich po wojnie.

Jako namacalny dowód ich przywiązania do Driel weterani zebrali w 1947 roku pieniądze na odbudowę szkoły, która została zniszczona podczas działań wojennych. Udało im się zebrać w tamtych czasach astronomiczną sumę 6,5 tys. guldenów, porównywalną obecnie z 30 tys. euro. Pieniądze te zarząd przeznaczył na zakup centralnego ogrowania do odnowionej szkoły.

Dodatkowo, 19 maja 1947 roku, w ramach wkładu w odbudowę, polscy weterani ofiarowali szkole witraż. Przedstawia on emblemat polskich spadochroniarzy z orłem. Witraż został umieszczony w fasadzie tymczasowej szkoły dla chłopców, którą wzięto do użytku 30 maja 1949 roku. Dar weteranów symbolizuje ich udział w powojennej odbudowie.

Nowa szkoła Stanislaus-school przy Patrijsstraat została poświęcona 13 listopada 1958 roku. Witraż otrzymał w niej ważne miejsce w centralnym holu. Po fuzji katolickich szkół budynek przeszedł w ręce szkoły publicznej, a witraż został przeniesiony do ośrodka parafialnego. Zdjęcie witraża znajduje się na końcu artykułu.

Wdzięczność Driel

Mieszkańcy Driel, którzy uważali polskich żołnierzy za swoich oswobodzicieli, też podjęli inicjatywę, które miały pokazać ich wdzięczność weteranom. W grudniu 1946 roku dzieci w wieku szkolnym z Driel z pomocą Komitetu Driel-Polen wysłały życzenia świąteczne do wszystkich polskich Spadochroniarzy, którzy walczyli w Driel w 1944 roku. Poniżej zdjęcie kartki świątecznej.

Z wdzięczności za pomoc Polaków na patrona szkoły wybrano św. Stanisława. Ulica, przy której stała odnowiona szkoła, otrzymała imię dawnego polskiego króla Kazimierza.

Wcześniej wspomniany ksiądz Poelman odegrał ważną rolę w utworzeniu RKSVDriel jako samodzielnego klubu sportowego 19 października 1945 roku. Na cześć polskich weteranów klub piłkarski wybrał barwy polskiej flagi – biały i czerwony – na kolory ubrań piłkarzy. W 1985 roku, w czterdziestą rocznicę powstania klubu, dodano logo przedstawiające żołnierza na spadochronie, czym nawiązano do polskich spadochroniarzy.

W tym roku, 2020, klub piłkarski obchodzi siedemdziesiątą piątą rocznicę swojego istnienia. W podziękowaniu za wsparcie mieszkańców, jakim RKSVDriel cieszył się przez te wszystkie lata, klub piłkarski postanowił sfinansować

konieczną restaurację witraża jako trwały dar dla miejscowości.

Po restauracji witraż został umieszczony na tyłach kościoła rzymsko-katolickiego w Centrum Informacyjnym na znak wdzięcznej pamięci o wkładzie polskich żołnierzy w odzyskanie pokoju.

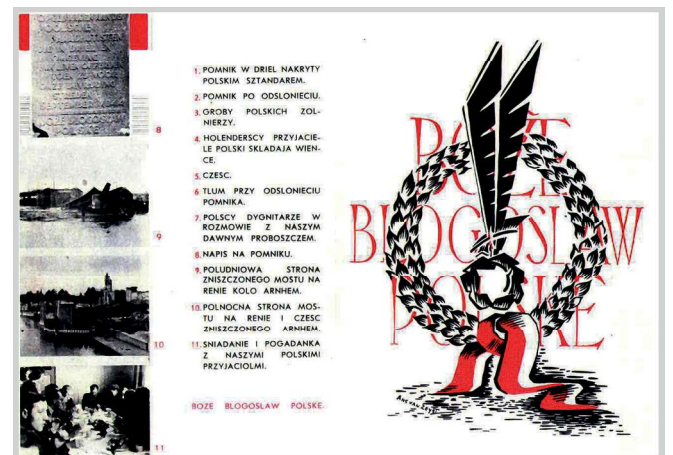
Rob Snelders
w imieniu Fundacji Driel-Polen

Logo RKSVDriel w kolorach czerwonym i białym ze spadochroniarzem

Witraż >

STICHTING DRIEL-POLEN

Bound by friendship and gratitude

Photo: The Polish Institute and Sikorski Museum

The history of RKSVDriel is closely associated with the history of the village and the Polish paratroopers who fought there in 1944. This can be seen in the colours of the club and its logo. In gratitude for Driels's support, the football club is sponsoring the restoration of a clear piece of this history.

Driel became a scene of battle

Thursday 21 September 1944 the parachutists of the 1st Polish Independent Parachute Brigade came down from the sky to the complete surprise of the people of Driel.

They landed as part of Operation Market Garden that had as its objective the capture of the main bridge in Arnhem. The presence of the Polish military drew enemy fire. People were forced to evacuate. When they returned after the war they found many houses and other buildings severely damaged or completely destroyed as a result of the fights with German troops.

The photo shows the former Catholic boys school situated on what is now called the Korte Molenstraat. During the fighting the Poles set up an emergency hospital in this building. One direct German hit marked the end of this school building.

The Battle of Arnhem came to an end on 26 September and the Poles

withdrew from the village in the direction of Nijmegen. They left Driel, but not with their hearts. This was clear and could be felt in the years to come and now the annual commemoration also shows this convincingly.

Thirty parachutists died in and around the village. Most of them were buried during the battle by their comrades in the graveyard of the Roman Catholic church. In May 1945, after a short ceremony, they were reburied at the same graveyard. Their comrades placed a white cross on the graves. This can be seen in the photo below. Representatives of the local population were present. In the background Father Poelman – the local parish priest - can be seen, recognisable by his white collar.

During Operation Market Garden 98 soldiers of the parachute brigade perished, of which 79 are buried at the Oosterbeek War Cemetery. Amongst them the 30 bodies from Driel who were reburied in Oosterbeek in 1946. Nineteen others are buried elsewhere in The Netherlands or in Belgium but there were those who were never found.

After the war the Polish veterans felt troubled by what had happened to the village as a result of their presence in September 1944. These feelings were put clearly into words in a tribute to the people of Driel. In 1947, the commander of the 1st Polish Independent Parachutist Brigade, for example, wrote:

“We did not know you. As ordered we flew to a place where there was fighting in a strange country. By you we found a heart that gave us the feeling that we were amongst good people. In those days of heavy fighting with the enemy that brought ruins with it, you gave us a feeling of help, care and support as if we were close relatives. We gave you a bitter feeling of freedom that did not last long. And we were not in a position to heal the deep wounds that were brought by our fight but that were not brought on by us. Your school provided a retreat for our wounded soldiers, which resulted in its severe destruction. By destroying the school, which was for us a hiding place for those who could not defend themselves, for you the place where the lives of your children would be developed.”

Photo: The Polish Institute and Sikorski Museum

Veterans are grateful

The Polish parachutists were impressed by the way the people of Driel welcomed them after the war. As clear evidence of their closeness to Driel, in 1947 the veterans collected money to rebuild the school that had been destroyed as a result of the war. This initiative brought in – for that time – the enormous sum of 6,500 guilders which in current day terms would be Euro 30,000. The school board used this money to finance the central heating system in the renewed school building.

On the 19 May 1947, the Polish veterans offered a stained-glass window as contribution to the restoration of the school. In the window, a diving eagle can be seen, the symbol of the Polish paratroopers. This was placed in the front of the semi-permanent boys school which came into use on 30 May 1948. This gift from the veterans provides a symbol of their contribution to the redevelopment.

The new Stanislaus school on the Patrijsstraat was inaugurated on 13 November 1958. The stained-glass window was given a prominent place in the central hall. After the merger of catholic schools the building was used for public education and the window was relocated at the parish centre. A photo of this window can be seen at the end of this article.

Driel grateful

From the people of Driel - who saw the Polish soldiers as “our liberators” - came the initiative to express gratitude to the veterans. In December 1946, the school children of Driel - helped by the Committee Driel-Poland - sent Christmas greetings to all the Polish parachutists who had fought in Driel in 1944. This Christmas card can be seen below.

In gratitude for the effort made by the Poles, the Polish St. Stanislaus was chosen as the patron saint of the school.

The street that was constructed alongside the renovated school building was given the name of a former Polish king Casimir.

On 19 October 1945, Father Poelman – earlier referred to – played an important role in the setting up RKSVDriel as an independent sports club. The football club chose white and red for their sports clothes – the colours of the Polish flag -as an expression of their honour for the Polish veterans. In 1985, marking its 40 years existence, a logo was added that showed a parachutist as a reference to the Poles. This year – 2020 - the football club has been in existence for 75 years. The club decided in gratitude to the peoples support of the club throughout the

years, to undertake the necessary restoration of the stained-glass window, a permanent gift to the village. Now, after the restoration, it has been given a place at the back of the Roman Catholic church in the Information Centre in grateful memory of the contribution of the Polish soldiers to peace.

Rob Snelders,
On behalf of Foundation Driel-Polen

STICHTING DRIEL-POLEN

^
Logo RKSVDriel, executed in red and white with parachutist

Stained-glass window >

